

των Ελλήνων ήταν εξαιρετικά εχθρική και περιλάμβανε δυσμενή οικονομικά, εκπαιδευτικά, στρατιωτικά και θρησκευτικά μέτρα, τα οποία επιβλήθηκαν γενικότερα στις χριστιανικές εθνότητες του κράτους. Η πολιτική αυτή, η οποία βρισκόταν σε πλήρη αντίθεση με τις εξαγγελίες του Προέδρου των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής Γ. Ουίλσον, σχετικά με την αυτοδιάθεση των λαών, οδήγησε τους Πόντιους, κυρίως της Διοσηπόρς, στη μεγάλη απόφαση να αγωνιστούν για τη δημιουργία μιας αυτόνομης **Ποντιακής Δημοκρατίας**.

2. Αγώνες για τη δημιουργία μιας αυτόνομης Ποντιακής Δημοκρατίας (1917-1922)

Οι Έλληνες της Διοσηπόρς αναδείχθηκαν πρωτεργάτες στους αγώνες για τη δημιουργία μιας αυτόνομης ποντιακής δημοκρατίας με βασικούς εκπροσώπους τους Κ. Κωνσταντινίδη από τη Μασσαλία, Β. Ιωαννίδη και Θ. Θεοφύλακτου από το Βατοσόμ, Ι. Πασσαλίδη από το Σαχούμ, **Α. Ιωαννίδη** και Φ. Κτενίδη από το Κρασνοντάρ. Από τους Έλληνες του ιστορικού Πόντου ξεχωρίζουν οι δύο αξιόβιμες μορφές της Εκκλησίας, ο μητροπολίτης Τραπεζούντας Χρυσάνθος και ο μητροπολίτης Αμάσειας Γερμανός Καραβαγγέλης⁶¹.

Λίγες μέρες πριν από τη ρωσική κατοχή της πόλης, τον Απρίλιο του 1916, έγινε η παράδοση της Τραπεζούντας από τον Τούρκο Βαλή Μεχμέτ Τζαμάλ Αζμί μπέη στο μητροπολίτη Χρυσάνθο, ο οποίος λόγω της συνεχούς πολιτικής του απέναντι στους μουσουλμάνους της περιοχής, έγινε δεκτός, από τους Ρώσους αλλά και από τους προέξοντικούς εκπροσώπους των άλλων κρατών, ως ηγέτης στην ενοποιημένη περιοχή, όπου ήταν ακόμη νικητές στους κατοίκους οι μπιμήες από τις σφαγές και τις εχθροπραξίες. Η δέσμευση προεδρία του Χρυσάνθου ήταν ένα αληθινό δίλημμα δημοκρατίας και αρμονικής συμβίωσης χριστιανών και μουσουλμάνων. Το Φεβρουάριο του 1918 η κατάσταση είχε αλλάξει ριζικά, όταν ύστερα από την επικράτηση των μπολσεβίκων το 1917, ο ρωσικός στρατός εγκατέλειψε την Τραπεζούντα και η περιοχή ενσωματώθηκε στην κατοχή των Νεοτούρκων.

Στις δύσκολες εκείνες στιγμές, χιλιάδες Έλληνες του ανατολικού Πόντου και του Καρς, για να γλιτώσουν από τις διώξεις από τους Νεοτούρκους, πήραν το δρόμο της φυγής προς τη Ρωσία, η οποία δοκιμαζόταν τότε από εμφύλιο πόλεμο. Ο ξεριζωμός των Ελλήνων της Μικράς Ασίας ευνοήθηκε από τους Έλληνες της Ρωσίας, οι οποίοι ήδη από το Α΄ Παγκόσμιο Συνέδριο, τον Ιούλιο του 1917 στο Ταϊνάνο αποφάσισαν την εκλογή Κεντρικού Συμβουλίου για τη δημιουργία ανεξάρτητου Ποντιακού Κράτους, με προαρμηνη έδρα την πόλη Ροστόβ⁶².

Για πρώτη φορά οι Πόντιοι της Διοσηπόρς οργανώθηκαν σε όλες τις μεγάλες πόλεις της Ελλάδας (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Καβάλα, Βόλο), καθώς επίσης και στις πόλεις του εξωτερικού.

των Ελλήνων ήταν εξαιρετικά εχθρική και περιλάμβανε δυσμενή οικονομικά, εκπαιδευτικά, στρατιωτικά και θρησκευτικά μέτρα, τα οποία επιβλήθηκαν γενικότερα στις χριστιανικές εθνότητες του κράτους. Η πολιτική αυτή, η οποία βρισκόταν σε πλήρη αντίθεση με τις εξαγγελίες του Προέδρου των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής Γ. Ουίλσον, σχετικά με την αυτοδιάθεση των λαών, οδήγησε τους Πόντιους, κυρίως της Διοσηπόρς, στη μεγάλη απόφαση να αγωνιστούν για τη δημιουργία μιας αυτόνομης **Ποντιακής Δημοκρατίας**.

2. Αγώνες για τη δημιουργία μιας αυτόνομης Ποντιακής Δημοκρατίας (1917-1922)

Οι Έλληνες της Διοσηπόρς αναδείχθηκαν πρωτεργάτες στους αγώνες για τη δημιουργία μιας αυτόνομης ποντιακής δημοκρατίας με βασικούς εκπροσώπους τους Κ. Κωνσταντινίδη από τη Μασσαλία, Β. Ιωαννίδη και Θ. Θεοφύλακτου από το Βατοσόμ, Ι. Πασσαλίδη από το Σαχούμ, **Α. Ιωαννίδη** και Φ. Κτενίδη από το Κρασνοντάρ. Από τους Έλληνες του ιστορικού Πόντου ξεχωρίζουν οι δύο αξιόβιμες μορφές της Εκκλησίας, ο μητροπολίτης Τραπεζούντας Χρυσάνθος και ο μητροπολίτης Αμάσειας Γερμανός Καραβαγγέλης⁶¹.

Λίγες μέρες πριν από τη ρωσική κατοχή της πόλης, τον Απρίλιο του 1916, έγινε η παράδοση της Τραπεζούντας από τον Τούρκο Βαλή Μεχμέτ Τζαμάλ Αζμί μπέη στο μητροπολίτη Χρυσάνθο, ο οποίος λόγω της συνεχούς πολιτικής του απέναντι στους μουσουλμάνους της περιοχής, έγινε δεκτός, από τους Ρώσους αλλά και από τους προέξοντικούς εκπροσώπους των άλλων κρατών, ως ηγέτης στην ενοποιημένη περιοχή, όπου ήταν ακόμη νικητές στους κατοίκους οι μπιμήες από τις σφαγές και τις εχθροπραξίες. Η δέσμευση προεδρία του Χρυσάνθου ήταν ένα αληθινό δίλημμα δημοκρατίας και αρμονικής συμβίωσης χριστιανών και μουσουλμάνων. Το Φεβρουάριο του 1918 η κατάσταση είχε αλλάξει ριζικά, όταν ύστερα από την επικράτηση των μπολσεβίκων το 1917, ο ρωσικός στρατός εγκατέλειψε την Τραπεζούντα και η περιοχή ενσωματώθηκε στην κατοχή των Νεοτούρκων.

Στις δύσκολες εκείνες στιγμές, χιλιάδες Έλληνες του ανατολικού Πόντου και του Καρς, για να γλιτώσουν από τις διώξεις από τους Νεοτούρκους, πήραν το δρόμο της φυγής προς τη Ρωσία, η οποία δοκιμαζόταν τότε από εμφύλιο πόλεμο. Ο ξεριζωμός των Ελλήνων της Μικράς Ασίας ευνοήθηκε από τους Έλληνες της Ρωσίας, οι οποίοι ήδη από το Α΄ Παγκόσμιο Συνέδριο, τον Ιούλιο του 1917 στο Ταϊνάνο αποφάσισαν την εκλογή Κεντρικού Συμβουλίου για τη δημιουργία ανεξάρτητου Ποντιακού Κράτους, με προαρμηνη έδρα την πόλη Ροστόβ⁶².

Για πρώτη φορά οι Πόντιοι της Διοσηπόρς οργανώθηκαν σε όλες τις μεγάλες πόλεις της Ελλάδας (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Καβάλα, Βόλο), καθώς επίσης και στις πόλεις του εξωτερικού.